

kan, ik zoude het reeds, ook gefabriceerd zijn na 1580, het jaar waarin Philips II den Prins vogelvrij verklaarde, een beloning van 25.000 schilpen plus adeldom uitloofde voor den moordenaar of voor zijn erfgename. Toen er verontwaardiging opstak over deze daad, toen de Prins in 1581 zijn Apologie de wereld inzond, kon men niet wijzen op soortgelijk bedrijf van 's Prinsen zijde. Wat nood — men fabriceerde dit briefje. Men gebruikte het niet, het bleef in 't archief van Alva liggen. Er zijn duizend mogelijkheden denkbaar.

Maar wat er ook van dit briefje zij, nooit is het verantwoord, enkel op grond van een anoniem briefje als bewezen aan te nemen, dat iemand een moordaanlag beraamd heeft, of gepoogd heeft moord uit te lokken.

Over Zandvoort.

De „Geref. Kerkb. van Amsterdam-Zuid“ bevat een artikel over de scheuring in Zandvoort. Over de houding van Ds v. d. Brink reeds lang voordat in Zandvoort de kwestie van thans zich voordoet, schrijft het blad:

Niemand behoefde zich ook te verwonderen, toen Ds van den Brink bij het vervullen van een beurt hier in de Schinkelkerk, de gemeente bijna bezwoer in het conflict standvastig de zijde van predikant en kerkeraad te kiezen, en wat lag haast meer voor de hand, dan dat het oog op hem viel voor het leiden van een bidstond, waarin aan den vooravond der Synode het recht van God moest worden afgeden ja, maar waarin het, overeenkomstig de gedurende heel de procedure aangenomen houding en toon, meer nog met klem van de kerken werd afgezicht. Waarijk, dat men zich hier tot het alleruiterste tegen de Synode heeft verzet en dat ten slotte de kerkelijke samenleving een volslagen onmogelijkheid werd — dat is mede te danken — Ds v. d. Brink zal dit woord „danken“ wel in eenigszins gewijzigden zin gnarne overnemen — aan zijn optreden, aan den „sterken steun“, waarvoor hem thans openlijk hulde wordt gebracht.

En over de jongste gebeurtenissen:

De houding van beiden tegenover hun eigen kerk en tegenover de kerken in het algemeen is echter volkomen dezelfde, niet alleen doordat de tweede aan het optreden van den eersten principieel zijn volle goedkeuring heeft gehecht, maar ook doordat hij reeds maandenlang zijn in een geding gewikkelden ambtsbroeder en diens kerkeraad met woord en daad, niet alleen particulier maar ook in het openbaar, tot volhouden in den strijd heeft aangespoord. Het is een klunwen geworden, waarin verschillende predikanten en kerkeradsleden elkaar hebben medegetrokken en waarin wel, zooals meestal, de krachtigste naturen de wat meer leidzame het sterkt met hun wil hebben aangegrepen, maar waarin toch ook niemand, en zeker niet de Zandvoortse predikant, een geheel passief werktuig is geweest.

De lijn, welke thans ook te Zandvoort op het schisma uitliep, boog zich daar van den bodem uit naar het oppervlak reeds in de invoering en de handhaving van wat we nu maar het „kerkelijk vrouwenkiezrecht“ zullen noemen. Het ten deze ingenomen standpunt, waardoor Zandvoort min of meer scheef tegenover de kerken kwam te staan, dreef de autonomie der plaatselijke kerk op de spits. Zandvoort wist en erkende, dat dit een vraagstuk was, 't welk alle kerken gelijkelijk raakte en dat eenparigheid van gevoelens nog verre weg lag. Niettemin greep het geheel op eigen gelegenheid naar de oplossing, in het stoute zelfbewustzijn dat het hier alleen wel tot het licht van Gods Woord vermocht door te dringen. De kerken mochten daarna manen tot opschorting en nader beraad, Zandvoort zou tenslotte, . . . neen niet tenslotte, maar dadelijk, doen wat het in eigen huis meende te moeten invoeren. En men kon toen reeds meteen dezen en genen de bedenking hooren niten — dezelfde die hier in Zuid reeds vele jaren geleden werd uitgesproken — dat loopt nog eens mis.

Wie nu meende, dat deze zoo prat op hun zelfbeschikkingsrecht gaanden, dan ook liefst maar op eigen kerkegebied zouden blijven, en zich wel zouden wachten zich met de zaken van andere kerken in te laten, dacht verkeerd. Men heeft, zooals het herhaaldelijk betuigd wordt, „de kerken hartelijk lief“, en daarom hemoeit

men zich er ook mee. Daarom werd, toen de classis Amsterdam de zaak Dr Geelkerken nog in behandeling had, van den kansel te Zandvoort, dus nog wel ter plaatse waar een andere classis zich uitstrekt, ter voorlichting van gemeenteleden en gasten maar vast met de grootste beslistheid uitgesproken, dat indien de aanhangige procedure tegen een der dienaren in onze kerken zou voeren tot zijn veroordeeling, zulks een schending van het recht Gods in de kerken zou zijn. De overal geoorloofde regel, dat men zich te onthouden heeft van het uitspreken van een oordeel in rechtszaken, zoolang de rechter de behandeling nog niet ten einde heeft gebracht, werd hier dus publiek op den kansel met voeten getreden. De classis was nog niet klaar, maar te Zandvoort was men wel klaar.

K. S.

BOEKBESPREKING.

Periodieken.

Onze gewoonte getrouw om van tijd tot tijd melding te maken van onze Christelijke tijdschriften, vestigen we thans nog eens de aandacht op:

De Spiegel, firma W. Kirchner, Amsterdam. Het laatste nummer bevatte, behalve een aquarel van Hobbe Smits „In den oogsttijd“, o.m. foto's van Fransche kastelen en gebouwen.

Het Schouwvenster, Uitgeversmaatschappij Bosch te Baarn, gaf naast verschillende kiekjes uit het buitenland ook een fotopagina met tekst van „Urk“.

Op den Uitkijk, Gehrs, Zomer en Keuning, Wageningen, vergaatsje op „een autotocht naar Syrië“ door Th. G. Vriksen, een vervolgartikel over „Stroomingen in de Nederlandsche Proza-letterkunde der laatste veertig jaren“ door Dr N. van der Laan, idem over „Onze Kerkgebouwen“ door architect Jac. Ph. Wormser, waarvan de foto's even interessant zijn als het artikel zelf.

De Jonge Vrouw, Bosch en Keuning, Baarn. Het jongste nummer bracht prettige lektuur over „Oude Kunst“, „Over Kleur“, „Noorwegen“, „Kampeeren“ en was als steeds anaakvol geïllustreerd.

HEPP.

Dr G. Dekker, „Die invloed van Keats en Shelley in Nederland gedurende die negentiende eeuw“.

Groningen — J. B. Wolters' Uitg.-Mij.

De schrijver van dit breed opgezette werk is een Afrikaan; hij heeft ook in het Afrikaansch geschreven. Hij is daarbij uitgegaan van „die standpunt, dat die ideaal van Dietsche saamhorigheidsgevoel en van 'n Dietsche kultuur nooit verwesenen kan wor nie as Nederlanders, Vlaminge en Afrikaners nie in mekaar se geesteslewe inleef en mekaar se taal leer verstaan — taal in die diepste betekenis van die woord“.

Ongetwijfeld heeft het boek reeds hierom zijn waarde. Voor ons besef ligt ze ook hierin, dat de beweging, die zich in het eind der vorige eeuw in onze letteren liet gelden, en die voor zoo heel veel anders den weg geopend heeft, juist als ze uit haar achtergrond verklaard wordt, te meer in haar wezen kan doordien worden, ook door hem, die als christen zijn theologische en religieuze bedenkingen heeft. Hierbij bewijst deze uitvoerige studie prachtige dienst. Als ik eerlijk me uitspreek, geloof ik, dat de schrijver niet geheel is ontkomen aan het gevaar, dat ieder belooft bij zulk een onderwerp, dat men n.l. parallellen zoekt en constateert en punten van overeenkomst ontdekt, ook waar de daarop gebouwde redeneringen geen andere waarde kunnen hebben dan die van een vernuftige conjectuur. Maar over het algemeen is de schrijver in zijn onderwerp te diep en te eerlijk ingedrongen, dan dat zijn werk door dit gevaar zou overvromen zijn; in den regel heeft m. l. de bedachtzaamheid en de detailstudie van den auteur hem geholpen om het gevaar te overwinnen en op de vlakte van de objectieve beschrijving te blijven. Na een korte karakteristiek van Keats en Shelley geeft de schrijver een zeer instructief hoofdstuk over hun invloed vóór „Tachtig“, en bespreekt vervolgens zijn vraag met betrekking tot Willem Kloos, Albert Vorwey, Frederik van Eeden, Herman Gorter. Een afzonderlijk hoofdstuk tracht nog anderen te noemen, bij wie de invloed van Keats en Shelley te bemerken is. Dit hoofdstuk schijnt mij het minst bevredigend, omdat het te woi-

nig geven kan. Over het algemeen is hier evenwel een studie gepubliceerd van zeer groote beteekenis. Wie van de stroomingen in de nieuwere literatuur kennis nemen wil en zijn critiek zuiver en daardoor te scherper formuleeren wil, kan het boek van dr Dekker niet voorbijgaan.

K. S.

KERKNIEUWS.

GEREFORMEERDE KERKEN.

Tweetal te: Biedum: J. J. Bouwman te Urk en A. Wijnbergen te Baarland.

Beroepen te: Bieum: G. H. Dijkstra te Bergentheim. Borssele: cand. C. van Schie te Voorschoten. Eijndam: cand. J. H. Antons te Eemst. Franeker: W. H. v. d. Veet te Draachster Compagnie. Hoorn: Dr. J. H. Bayneek te Bunnik. IJsbore (O.-Fr.) en Eubden: B. H. Lankamp te Esche (Bentheim). Kampen (vac.): J. J. Westerboek v. Eerton; D. van Dijk te Groningen. St. Jacobi-Parochie: cand. F. Drossehuis te Winshoten.

Afscheid van: Zoutkamp: H. Steen. Tekst Hand. 20:32.

Intriede te: Driesum: cand. J. C. Haartsen, Tekst Col. 1:28. Rozenburg: D. G. A. Broower. Tekst Ps. 48:2, 10 en 15.

De H. Teerink Door den Kerkeraad der Geref. Kerk van Amersfoort is aan Ds H. Teerink voor het vertere gedeelte van dit jaar ziekteverlof verleend. Als hulpprediker, om zijn arbeid waar 15 uren, is benoemd de heer J. B. v. d. Sjs, candidaat te Leidderdorp.

J. Dols. Aangaande den vroegere roomsch-kath. priester J. Dols wordt gemeld, dat deze thans heildevins des geloofs heeft afgelegd en alzoo lidmaat geworden is van de Geref. Kerk te Amsterdam. Te hier stels volgt hij nu de colleges aan de Vrije Universiteit, om later Evangelisatie-arbeid te verrichten, o.m. onder de te Katendrecht (Rotterdam) verterende Chinezen.

Emeritaat Ds M. Schaerman, reed. der Geref. Kerk van Den Haag-West, is voornemens tegen midden December, alzoo na 44-jarige ambtsbediening, emeritaat aan te vragen.

CHR. GEREFORMEERDE KERK.

Aangenomen naar: Hilverum (voor den miss. dienst op Zuid-Coltshe) door cand. A. W. Bicker te Noordeloos. Kornhorn: cand. W. Kremer te Zwolle. Maassluis: J. Reunink te Aalten.

Bedankt voor: s-Gravendeel: cand. A. W. Bicker te Noordeloos.

GEREFORMEERDE GEMEENTEN.

Tweetal te: Borssele: H. A. Minderman te Lier; en H. v. Noerhoe te Terneuzen. Leiden: H. Kievel. In te Veendam en J. Overduin te Werkendam.

Beroepen te: Sliedrecht: J. B. van Oord. te Ophemden.

Bedankt voor: Palerzen (N.-Amerika): H. Kok te Gouda.

NEDERLANDSCHE HERVORMDE KERK.

Beroepen te: Gasselte: C. v. d. Nieuwenhuizen te Hekelingen. Kollum: J. M. Dourenbos te Midwolda. Loenen o. d. Veluwe (vac.): A. J. Splinter te Lent. Maassluis: C. J. Mejer te Harlingen. Oudenhoorn: cand. C. B. Doere te Capelle a. d. Dassel. Putten (Gld.) (2e pred. pl.): G. Mers te Nieuw-Lekkerland. Vlaardingen (vac. J. Kat): J. Th. B. Rappard te Barmveld. Zetten-Andelst: J. A. van Nio te Moercapele.

Aangenomen naar: Baren: J. Ritter te Franeker. Beerten (Stad): D. Tromp te Lemels ca. Nijelaska: J. A. Steenboek te Dantumawoude. Oulkerk a. d. Dassel: J. Eekelaar te Rissen. Vlietwoude: C. de Wijk te Kamperland.

Bedankt voor: Brussel (Ned. Ev. Kerk): D. Kullman te Borne. Domburg en Oosterbierum: J. A. Steenboek te Dantumawoude. Ophemden (toez.): D. Th. Kock te Garderen. Sexbierum: B. Tuunstra te Boesd.

Afscheid van: De Lier: Th. M. Loran. Tekst 2 Tim. 2:2.

Lezers van „De Reformatie“, die met zooveel sympathie dit blad ontvangen, wilt ook uw FAMILIE-ADVERTENTIËN ter plaatsing zenden. ::

DE GOEDE TIJDING Gereform. Evangelisatie-Blad. Hoofredacteur Ds P. NORTS. De verspreiding van „De Goede Tijding“ brengt geen financiële lasten mede. Men vrage inlichtingen en proefnummers bij den Uitgever W. D. MEINEMA, Delft.

Bij de Uitgevers van dit blad is verkrijgbaar:

KAART VAN DE Geref. KERKEN IN NEDERLAND, met alphabetische naamlijst. De Classen-indeeling is op de kaart aangegeven. Formaat 60 x 70 c.m. Prijs 35 cents. Franco toezending na ontvangst van het bedrag.

Terug naar de oorspronkelijke conclusies van het Dogmatisch-Exegetisch Rapport.

Verschenen: Het Dogmatisch-Exegetisch Rapport met zijn tweerlei conclusies door Mr P. G. KNIRBE = Prijs f 0.00. Aan de hand van officieel bescheiden wordt aangetoond, dat de Synode in hare middag- en avondzitting van 3 Maart in de conclusies der dogmatisch-exegetische comm. de wijzigingen heeft aangebracht, waaruit de bekende noodlottige consequenties zijn voortgevloeid. De tweerlei conclusies, beide reeds eerder officieel gepubliceerd, zijn naast elkander in de bijlage afgedrukt. De brochure levert de proef op de som ten aanzien van de juistheid van EEN BAN IN ONZE KERKEN van denzelfden Schrijver. = Prijs f 0.45. Gunstige recensies van Kerkboed. = Bestelt omgaand bij Dagblad en Drukkerij Nieuwe Leidsche Courant, Leiden. Giro No. 59936. Ook in den Boekhandel verkrijgbaar.

IN ELK HUIS EEN ORGEL! Ganzevoort's Orgelhandel DIEZERSTRAAT 116 — ZWOLLE heeft steeds in voorraad een groote keuze ORGELS voor huiskamer, school en lokaal. Prijscouranten en leveringsvoorwaarden gratis op aanvraag

Hebt Gij al kennis - gemaakt met - DE MAATSCHAPPIJ Christel. Sociaal-Economisch Weekblad, onder redactie van onze meest bekende mannen en vrouwen ?

Zoo niet, vraag dan nog heden proefnummers aan de DRUKKERIJORANJENASSAU BAARN Dit belangrijke, goed geïllustreerde tijdschrift, zoo goed als zonder uitzondering gunstig beoordeeld en door de Christelijke Pers hartelijk aanbevolen, kost slechts f 2.50 per halfjaar en valt daarom onder het bereik van ieder, die op Sociaal-Economisch gebied voorlichting van Christelijke „Voormannen“ wenscht. Ondergeteekende te _____ adres _____ abonneert zich op wenscht proefnummers v. De Maatschappij In open envelop gefrankeerd met 2 cts. postzegel te zenden aan de Drukkerij Oranje Nassau te Baarn.

Een reisje naar Den Haag loont ruimschoots de moeite wanneer men zich een goede PIANO of een degelijk HARMONION wil aanschaffen. In onze coll. (ruim 100 stukke met vele grotere werken) vindt ieder wat hij wenscht, terwijl bij aankoop reiskosten worden vergoed en garantie stipt wordt nagekomen. D. A. RIPPEN Repr. v. h. Huis Mannberg Gedipl. stemmer Mij. „Toonkunst“ Piet Heinstraat 42, DEN HAAG. Inlichtingen op aanvraag. Levering franco. „De Reformatie“ is door zijn groote oplage HET blad voor FAMILIE-ADVERTENTIËN. Onze Gereform. kringen geïleven daarmede te rekenen.

6c JA Mede Dr. Aasen Utrecht burg; Prof. Het ad STRAAT 14. INHOUD: U Kerkelijk I Provincie meenten, Perschoon Als dan niet den r uw tegenp niet uit b Jezus blijft leent, maar de wereld treffen. Het is d Spot en want. Daarom volk, dat E weelderiger Maar er De spot waarde. H u niet. Ma dienst doe neer de wr zij weelder Doch de schenwaars bejegt en u als een meenschap wil u niet haar niet. Of anders zij te mir u zou ma den hoog De wer wilt, den or bestaat. Zou zij, inlaten? Zou zij, woord vers ling? Zou zij, zich afgeve gekalkte m Zou zij, u, den gro Zou zij geneeren, ouderwetse. Zou zij, bij u, die Zou zij, de geboren verwaardige kruipt voor bukken voe in den hez O, er zij op een een lingen omr Zij kunn wchten kan. Gij, mijn dat somwij Spreek n Dat doet